

PAPETŠO YA MABOKGONI A GO BALA GO SESOTHO, SETSWANA – SEPEDI

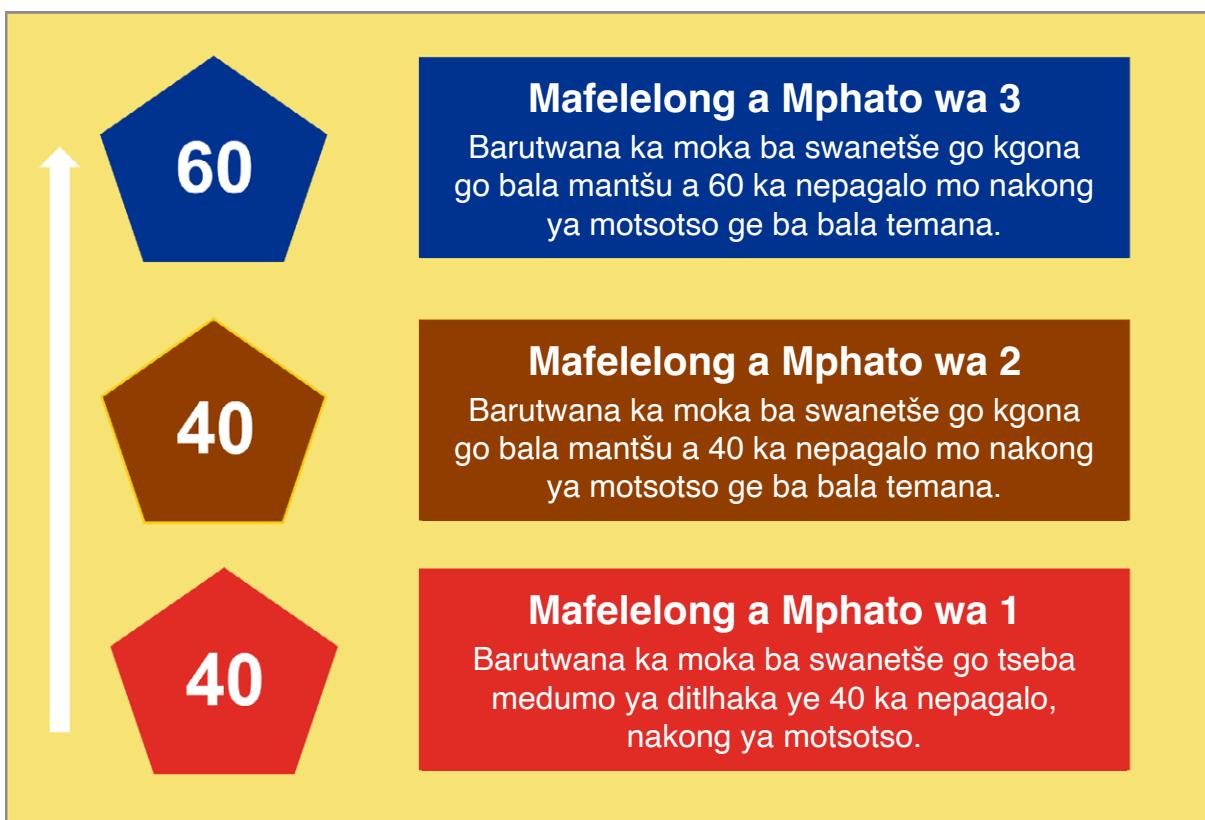
KAKARETŠO YA GO ITHUTA

Diphalane 2022

Mafelelong a thuto ya Sehlopha sa Motheo, barutwana ba swanetše go ba le bokgoni bja go bala ka thelelo le kwešišo. Go lekola ge eba barutwana ba mohlaleng wa go fihlelela poelo yeo ya Sehlopha sa Motheo, go nyakega tekanyetšo ya dipalopalo go mabokgoni ao a itšego a go bala. Tekanyetšo ya mabokgoni a go bala ka thelelo go maleme a go fapanā e bitšwa papetšo ya mabokgoni a go bala.

Dipapetšo tša mabokgoni a go bala di be di se gona malemeng a setho a Afrika-Borwa, go akaretšwa Sesotho, Sepedi le Setswana. Setatamente sa Pholisi sa Lenaneothuto le Kelo (SEPHOLEKE) sa Sehlopha sa Motheo go maleme a go fapanā a setho, se laetša magato a go bala ka thelelo le kwešišo, eupša ga se fe taetšo ya didirišwakelo tša mehuta ya go fapanā ya mabokgoni a go bala. Mošomo wa bjale wo o hlomilwego ke Lefapha la Thuto ya Motheo (DBE), ka kopanelo le ditsebi tša maleme a setho, basekaseki ba mokgwa wa dipalopalo, dikgapampshikela tša thuto le ditsebi tša go bala, banedi ba mašeleng le ditsebi tša boditšhabatšhaba tša dipapetšo, ba ile ba tswalela sekgoba se se bilego gona ka go tšweletša dipapetšo tša go bala tša Sehlopha sa Motheo.

Barutwana ba Sepedi Leleme ia Gae ba swanetše go latela ditsela dife gore ba kgone go bala ka kwešišo?

- ◆ Mafelelong a Mphato wa 1, barutwana ka moka ba swanetše go kgona go bitša ditlhaka tše 40 ka nepagalo. .
  - ◆ Papetšo ye e swana le ya maleme a seNguni. Le ge tlhabošo ya ditlhaka e ka fapano, eupša ditlhaka tše di šomišwago malemeng di a swana gore di ka dirišwa go tšweletše papetšo ye tee go maleme ka moka.
  - ◆ Ditlhaka ke tšona tša mathomo tša go laetša thelelo ya go bala ka go tlhaboša mantšu legatong la sehlopha sa Motheo. Kaonafatšo ya lebelo la tlhabošo ya ditlhaka e eme go tše 40 ka motsotso.
  - ◆ Ge barutwana ba fihleletše bokgoni bja go hlaboša ditlhaka, thuto ya go latela e swanetše go nepiša go kopantšho ya ditlhakapedi go dira medumo, gammogo le medumo ya ditumammogo tša go raragana, go lebeletšwe le gore barutwana ba be le tsebo ya go tswalanya ditlhaka le medumo.
- ◆ Mafelelong a Mphato wa 2, barutwana ka moka ba swanetše go kgona go bala mantšu a 40 ka motsotso.
  - ◆ Kgatong ye ya papetšo go hwetšagala gore barutwana ba šitwa ke go bala ka nepagalo, le gona ga go na bohlatse bja gore ba bala ka kwešišo. Ba dira diphošo tše dintši mola ebile ba bala ka go nanya go leka go kwešiša seo ba se balago. Barutwana bao ba sa kgonego go fihlelela maemo a Mphato wa 2 a go bala ba swanetše go thušwa gore ba kgone go kaonafatša mabokgoni a bona a go bala ka kwešišo.
  - ◆ Barutwana ge ba fihleletše legato le ba tla holega kudu ka ditaetšo tša go ba hlohleletša go bala ka thelelo le go ba utollela mohlwaela wa dingwalwa.

- ◆ Mafelelong a Mphato wa 3, barutwana ka moka ba swanetše go kgona go bala mantšu a 60 ka nepagalo ka motsotsot.
- ◆ Legatong le la go bala go na le kgonagalo ye kgolo ya gore barutwana ba bale ka kwešišo ge ba ipalela ka bobona. Ge barutwana ba fihlile maemong a, go ba le taetšo ya gore go se kgone go bala ka kwešišo e ba lepheko go tšwelopele ya bona ya go ithuta.
- ◆ Barutwana ge ba fihleletše maemo a a go bala, ditaelo di swanetše go hlohleletša mabokgoni a go bala ka kwešišo go lebeletšwe kgodišo ya tlrtlontšu, mabokgoni a polelo, le hlohleletšo ya go bala dingwalwa ka tsitsinkelo.

Na re ka šomiša bjang papetšo ya mabokgoni a go bala go maleme a go fapanā?

TAOLO YA BOSETŠHABA LE YA PHOROFENTSHE	SEKOLONG	PHAPOŠEBORUTELO
Go tlhama tlhalošo ya lereo la go bala ka thelelo'.	Ditekanyetšo le ditebanyi tšeо sekolo se nyakago go di fihlelela.	Maemo a go lekanyetša mabokgoni a morutwana.
Go fa tlhalošo ya go kwagalaka ga ditekanyetšo le ditebanyi.	Go lekanyetša mekgwakelo maemong a ka ntle le a ka gare ga sekolo.	Lemoga le go hlaola barutwana ba go šitwa go bala nako e sa le gona.
Go hlapetša tšwelopele.	Tseba maemo a maleba a thekgo go boetša dilo sekeng.	Beakanya nepišo ya go ruta gore e sepelelane le dinyakwa tša barutwana.

Na dipapetšo tše tša mabokgoni a go bala di hlamilwe bjang?

Dipapetšo tša go bala tša sehlopha sa motheo tša Sesotho, Setswana le Sepedi di theilwe godimo ga kelo ya go bala yeo di dirilwego go barutwaba ba go feta 24 000 go tšwa dikolong tša go feta 400 tša barutwana ba go se lefe tšhelete ya sekolo, di lego diphorofentsheng tša Leboa-Bodikela, Foreistata le Limpopo.